

Двоумим се око наслова чланка који је пред вама. Желим да укажем на погубност прихватања „медицине“ Међународног монетарног фонда (ММФ-а), а с друге стране, желим да скренем пажњу на домаће надри-пророке. Ово се односи на оне естрадне економске аналитичаре који из сата у сат у разноразним емисијама наших националних и европских јавних медијских сервиса, уз несебичну асистенцију симпатичних и неухких водитељки просипају „једино могуће знање и истину“. Просто запањујући степен једноумља за једну земљу која толико стреми ка шареној и разногласној Европи! Готово једино што у тим „информативним“ бурлескама можете да чујете као решење за садашњу тешку кризу јесте смањење јавне потрошње – читај смањење пензија, плата, субвенција, или што би наш народ рекао „стежање каиша“. Могао бих то и да прихватим као искрени став и идеју, иако погрешну, да о томе причају људи који деле судбину овог народа - али не деле! То су људи који зарађују месечно између 5 и 10 просечних месечних плата или пензија. И зато морам да им довикнем, јер неко мора да им каже јасно и гласно: Хеј, „пророци“, НЕМА ВИШЕ МЕСТА ЗА РУПЕ НА КАИШУ СРПСКЕ СИРОТИЊЕ!

Да се вратим наслову овог текста и свом двоумљењу. Алтернативни наслов овог текста био би,

Браво, Шри Ланка!

Тешко је описати моје задовољство када сам 17. марта прочитао вест на сајту ВВС-а – „Шри Ланка неће прихватити услове ММФ-а за зајам који тражи“. Почело је! Нада никада не умире, и када помислите да је крај, појави се негде трачак светлости који вам

да снаге да наставите даље у борби против горепоменутих лажних пророка. На шта су то указали економисти мајушне Шри Ланке својим политичарима, те су ови заузели категоричан став у преговорима са ММФ-ом? Указали су на погубност терапије ММФ-а у форми смањења јавне потрошње и/или повећања каматне стопе у датом временском тренутку за економију те земље. Значи, малена Шри Ланка није спремна да жртвује своје грађане примењујући „терапију“ ММФ-а. А шта ми чинимо?

У дневном листу Прес од 21. марта крупан наслов чланка „ММФ обара плате и пензије“ – чланак разматра проблеме дефицита буџета Србије и говори о томе да и поред повећања дефицита буџета на 3% у односу на бруто домаћи производ, Влада мора да покрије рупу у буџету од 100 милијарди динара. А како ће то да покрије? Имајте разумевања грађани Србије, економска власт вас воли, а у последње време и опозиција, као и већина економских аналитичара, и биће им јако тешко ако на крају буду морали да вам смање плате и пензије, па чак и да уведу солидарни порез, али верујте им на реч, они то раде за ваше добро. Наиме, у истом тексту вајни економски аналитичар констатује „да су за све криви лоши потези власти и популистичке мере из претходних година када су плате у јавном сектору нагло расле. Томе треба додати и прошлогодишње повећање пензија од 10%, које је оптеретило буџет за 2009. годину за више од 50 милијарди динара.“ Срце им се цепа што ће бити приморани да примене „непопуларне мере“! Ало, људи моји, драги наши аналитичари, коме ћете да смањите и шта ћете да смањите? Око милион пензионера у Србији прима пензије у распону од 11 хиљада динара до 28 хиљада динара; око 220 хиљада пољопривредних пензионера има просечну пензију од око 8 хиљада динара. Да ли вам је познато да већина запослених у Србији има плате које не прелазе 20 хиљада динара? Пустите статистику, нашу дику, и почните да се бавите реалним животима реалних људи у Србији!

Да се вратим на ММФ и њихову медицину. Дакле, прошле године у тексту под насловом „Да ли је економија Србије у шах мату“, који је објављен на овом истом сајту, критиковао сам економски концепт који се примењује не само у нашој земљи, већ и у осталим земљама које су прихватиле (мада је исправније рећи

биле

условљене, па чак и биле приморане да прихвате

) концепт економске политике који заговара ММФ. Тада сам рекао (нерадо цитирам сам себе, али претпостављам да се нећете вратити поново на тај текст) да је економски концепт српских реформатора илузија која се заснива на приливу капитала из иностранства и да је то, „класична прича о овиснику од опојних средстава који се налази у стању нирване све док га дилер снабдева опијатима. Тренутак када останете без опијата тј. страног капитала, јесте тренутак кризе и тешког разбијања илузије о бољем животном стандарду.“

Али није више важно ко је био у праву, важно је да видимо како да се извучемо из ове постојеће ситуације. Прошле године сам имао прилику у новембру месецу да укажем на проблеме који ће погодити приходну страну буџета, и тада сам предложио формирање Фонда за помоћ привреди Србије који би за циљ имао помоћ великим предузећима која ће се наћи под снажним ударом светске економске кризе. Тада сам процењивао да су потребна финансијска средства око три милијарде евра, али „живих“ пара. Са једне стране, идеја је била да се одржи ланац пореских прихода тако што ће неопходна финансијска средства бити пружена великим предузећима која у ланцу имају велик број добављача, а која неплаћањем обавеза према тим истим добављачима креирају ланац неликвидности према малим и средњим предузећима. А са друге стране, требало је спречити социјалну кризу, јер одобрена финансијска средства не би била у форми бланко чека, већ би предузећа морала да прихвате услов да не отпуштају раднике

. Економска власт јесте прихватила идеју помоћи привреди, али је исту развила и применила на сасвим погрешан начин. (Читаоце који желе да се упознају са критичким ставом аутора према примењеним економским мерама владе упућујем на текст "Економске мере владе – ко, како и коме помаже"

сајт Нове српске политичке мисли).

И где смо данас? Проблеми у економском функционисању привреде Србије су сада већ свима очигледни, и биће све упадљивији, а посебно су евидентни са становишта приходне стране буџета, неликвидности - привреда Србије остаје без даха, тј. новца... Наступила је грозница, наши реформатори завапише за доктором - и ето нама ММФ-а у Србији!

И шта су ударне вести у емисијама оних истих националних и медијских сервиса европске Србије? Маше нам се пред носом износом од 2 до 3 милијарде евра кредита. Јесте, то одмах ствара утисак код грађана – биће пара. Нажалост, са становишта привредне активности то су „мртве“ паре. Незванично се може чути да је у преговорима са ММФ-ом постигнут неформални договор око повећања дефицита буџета у ребалансу који нам следи, али истовремено тражи се смањење јавне потрошње. Констатација да ће уследити повећање дефицита може да превари и наведе нас на помисао да ћемо ми у ствари ове године спроводити експанзивну фискалну политику. Но, ако суштински посматрамо проблем дефицита буџета, повећање дефицита неће бити последица повећања буџетске потрошње, већ смањења прилива финансијских средстава на приходној страни буџета. Јасно је да ће бити великих проблема око пуњења буџета, те је стога упутно навести изворе пуњења буџета - ту су приходи од ПДВ-а на домаће и увозне производе, царине, порез на добит, порез на доходак, и као што чујемо – солидарни порез!?. Ако изузмемо царине и ПДВ на увозне производе, где се такође очекује смањење прилива услед пада домаће агрегатне тражње, остали

извори финансирања буџетске потрошње зависе директно од домаће привредне активности. А шта ће бити са домаћом привредном активношћу?

Већ сада имамо значајан пад привредне активности у реалном сектору и велике проблеме са његовом неликвидношћу. Мере које предузимамо не решавају неликвидност, која директно угрожава прилив финансијских средстава у буџет, што ће узроковати велике тешкоће на расходној страни, у шта спадају и исплате буџетским корисницима, односно исплата плата и пензија. Осим ако не поверујемо у последњу у низу ингениозних идеја мудраца у Влади о такозваном солидарном порезу! Грађани Србије, молим вас да обратите пажњу - солидарни порез о којем се с толико солидарности збори представља у суштини мала врата за испуњавање услова ММФ-а у погледу смањења пензија и плата буџетских корисника. Наиме, просто речено исплаћена номинална плата или пензија из буџета биће умањена за солидарни порез, а то уствари представља смањење плате и пензије. Ето шта је лепота српског језика, нов назив за смањење плата и пензија – солидарни порез

Ко ће да обавести потпредседника Кркобабића да су га мангупи опет преварили?

Економска криза која дрма наш реални сектор прети да врло брзо генерише социјалну кризу због масовног отпуштања радника. Важно је рећи да за отпуштање радника главни кривци неће бити послодавци, приватни власници, који се напосто налазе у истој ситуацији као и послодавци у САД, Немачкој, Француској и у осталим земљама. Но, у тим земљама ситуација је „за нијансу“ другачија. Рецимо, немачка канцеларка Ангела Меркер је крајем фебруара обезбедила додатних 50 милијарди евра у форми стимулативног пакета за инвестиције у школе и путеве, смањење плаћања здравственог осигурања, смањење плаћања пореза за раднике са ниским примањима, и чек од 100 евра помоћи за свако дете. Поред тога, кроз Нови немачки фонд обезбеђена је директна помоћ предузећима у износу од 100 милијарди евра, идентично идеји Фонда за помоћ привреди која је предочена нашим економским властима у новембру прошле године. Председник Обама спроводи сличне иницијативе, огроман новац се упумпава да би се спасила привредна активност и егзистенција грађана. Да ли је све тако добро „тамо далеко“? Погледајмо Ирску, Грчку, Француску... Председник Саркози се крајем јануара суочио са великим протестом грађана Француске који су изразили незадовољство неадекватним мерама за решавање економске кризе. И Саркози је одмах реаговао: одобрио је хитну финансијску помоћ у износу од 2,6 милијарди евра за домаћинства и раднике са ниским примањима. Да ли су грађани Француске сматрали да је то довољно? Одговор су дали 19. марта кроз генерални штрајк у којем је учествовало око два милиона Француза.

Знам, рећи ћете да ми нисмо Французи, Немци, ни Американци... Нас воле и наша Влада

и ММФ, а услови у погледу плата и пензија које ће тражити да прихватимо „јесу за наше добро“.

Елем, проблем у аранжману са ММФ-ом нажалост нису само висине плата и пензија. Наша референтна каматна стопа (каматна стопа Народне банке Србије) на нивоу од читавих 16,5% је изузетно висока, и највећа је у региону. Нажалост! Мађарска и Румунија са референтним каматним стопама од 10,5% и 10,25% нас прате, али са дебелим заостатком, док је рецимо у Чешкој референтна каматна стопа на нивоу од 3.25%, Литванији 3%, Словачкој 2,75%. Разлика између каматних стопа није само проста разлика у бројевима. У земљама са нижим каматним стопама, посустале привреде лакше и са нижим трошковима долазе до неопходних финансијских средстава, која су посебно данас свима преко потребна. За разлику од тих земаља, код нас влада мора да троши новац како би омогућила привреди да кроз субвенционисане кредите обезбеди финансијска средства по нижим каматним стопама. Дакле, грешкама у монетарној политици и подизањем референтне каматне стопе у небеса како би се смањила инфлација за проценат или два, тренутно смо у замци из које тешко можемо изаћи ако останемо у оквирима постојећег економског концепта. Наиме, ММФ обезбеђује финансијска средства у циљу одржавања макроекономске стабилности и сигурно неће прихватити значајније смањење каматне стопе јер би то истовремено значило креирање макроекономске нестабилности кроз притисак на смањење вредности динара на девизном тржишту и константан губитак девизних резерви. То значи да дрММФ неће одобрити примену лека којим би се ублажиле тегобе у нашем реалном сектору. Другим речима, нека се наш реални сектор мало челичи, па ко преживи причаће.

Операција успела, пацијент није преживео

Већ видим економске аналитичаре који читајући овај текст, коментаришу – Миљковићу, али то су трошкови које морамо да прихватимо јер са ММФ-ом као главним доктором, лакше ћемо се задужити код других финансијских институција како би затворили рупу у буџету. И одмах да вам одговорим, драги наши мејнстрим аналитичари: нећете затворити рупу у буџету већ ћете морати константно да је затварате.

Подсећам, задуживањем у циљу финансирања расхода буџета не решавају се

суштински проблеми - не решава се проблем прилива средстава у буџет. Задуживањем се обезбеђују финансијска средства која би српска привреда (у нормалним околностима) требало да даје буџету, а како ће привреда све мање и мање да пуни буџет биће нам потребно све више и више финансијских средстава од међународних поверилаца. Како ће се завршити та луда ММФ-вожња дуж две дивергентне кривуље? Предвиђам да ће врло брзо, у наредних неколико месеци, економска криза прећи у социјалну, са великим бројем незапослених и још већим бројем осиромашених, незадовољних, ако не и бесних грађана Србије.

ММФ-ова терапија врло брзо ће нам доћи главе. Неко ће можда рећи – у реду, али шта је решење, лако је само критиковати. Аутор овог текста је пре шест месеци разрадио нов економски концепт превладавања кризе који је предочен на релевантним местима, очито без реалног ефекта. Сада је спреман да га представи јавности. Сајт Нове српске политичке мисли је добра адреса на којој ћете моћи да се информисете о овом економском концепту у наредних десетак дана.

П.С. Још једном: браво за Шри Ланку!

(Аутор је доктор економских наука, стручњак за међународне финансије)